

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer Torat emet

Abraham Josua Heschel

עשוהי מהרבא, לשה

Lemberg, 625 = 1865

ינימש תשרפ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9406

פרשת שמיני

אמור

וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את ישראל מן המדבר ויהי קול רם דתהו מורה לנו דרך הצדיק דבורא' הם יצאו מן המדבר במחשבת כירותיה העולמות לתקן הפגמי ומקריבין לעולות שמקריבין כל מיני עליות והשלמים שעושין שלום בין אדם לאדם בין אדם לאת' אך דזה א"א להיות בתמידו בדביקו למעלה שהצדיק יורד מבחי' הזאת באיזה ענין שהוא עוסק באותו זמן באמית' שהצדיק נופל לתוך חסוקא הוא משניה על הצטרפות העולמות ולהשפיע לבני אדם ולברך אותם בעין סיב' להמשיך שפע בני חיי ומזוני ולהשלים להם כל החסרונות וי"ש יורד מעשות החטאת ר"ל כשהצדיק יורד מהעשייה כלומר מהתקין ויצא מן החטאת והעולה והשלמים הנ"ל אז ויבא משה ואהרן אל אהל מועד ר"ל אז בא הצדוק אל תוך הזמן וכשרם למשיב' העול' ויהיו מה הם עושים וי"ש ויצאו ויברכו את העם והבן : וי"ל דבאמת אצל הצדיקים חשוב זה יותר למעל' בעיניהם מה שמהשבין תמיד עבור טובת ישראל ולברך אותם וגם להשפיע להם זה נחשב להם לעריה יות' מרביק' פשוט' בעולמות העליונים וי"ש יורד מעשות החטאת ר"ל כשירדו מזה הבחי' לתקוני העולמות ויבא אל תוך הזמן וכנ"ל אז ויצאו ר"ל ויצאו מן החטאת והעולה והשלמים ולקחו במחשבתם לברך את ישראל הנקראים העם ר"ל שזה טוב בעיניהם לברך את העם ביה להם בחינה זו מסדרת הרביקות וזשיה ויקרב את העול' להצדיק היא איש חסד העובד את עבודת ישראל הוא יקרב כל העליות לשמו ית' וי"ש ועשה כמשפט ר"ל שעשה העליות כאלו היה כך המשפט והרין כי אחר כל העליו' צריך להיות ירידה אבל הוא עשה זה כאלו שורת הדין נתן כך אצלו לא היה חשוב זה לעליו' רק מצד היושר העל' הכל כנ"ל :

מאדמור הרב רמז על מה שאנו רואים מקצ' צדיקים מברכים את העם רק ביה אחד שהוא מרומז בתורה מוב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם כתיב ידו וקרינן ויחכוונה באמת לא היה רק ידו אחת הוא יד ימין הגדולה וידו אחרת את העם אך כיון דבאמת במחשבתו כירך את' בשתי ידיו מהמת דתמיד השמאל נכלל בימין וא"כ אף דבאמת נ"ל ויהיה רק יד אחת מים באתכסאי וזה להם בשתי ידים לכך קרינן דיו וק"ל :

ירדש רבי תהומא בפסוק זאת החיה אשר תאכלו והו שאמר דהמעי' לעשות רצונך אלקי הפצתי ותורתך תוך מעי וי"ל כיונת המדרש דהנה באמת כל התורה כולה יצתה הם שייכים גם לשמו ית' כירותיות דגם הוא מקיים תורה והמצות ע"ד שאמרנו הכול מנין שהקב"ה מניח תפילין א"כ שייך ענין אכילה אצלו ית' אך באמת נודע ליי"ח ובפרט מצד וזרד הקודש שמכנהו גם אצלו ית' ענין אכילה וכן אמר למה אכלתי יערי עם דבשי שתיתי יוני עם חלבי אכלו רעים וזו ושכרו דודים : דהנה הקב"ה קורא אותנו אחותי רעיתי ואת במדרש פרנסתי י"ל ע"ד שאמרנו חז"ל ישראל מפרנסין אביהם שכשמים והיינו ע"י מעשיהם הטובים הם משפיעים עלינו ושעשועים להבורא ביה ויסיפין כח כנבונה שלמעלה דהכתוב תנו עוז לאלקים וזוה שאנו עושים רצונו ית' אנו שמים תענוג לשמו ית' ומקבל תענוג כמה שאנו מקבלים לעול' מלכותו ית' וזהו שביעה ואכיל' דלעילא דהנה אצלו ית' כתיב סתם את ירך ומשביע לכל חי רצון ר"ל דהוא רצונו הטיב הוא משביע לכל חי דרצונו ית' הוא אין סוף ענין שיעור ואין ערך להטבת רצונו דעיק' כוונת בריאת העולמות היה כדי להטיב לברואיו וליתן להם מתנת חנם ושלא דדקדק

עם נביאיו להשפיע לכניי כל מיני טובות וחסדים בלי גבול וערך : אבל מלך כמשפט יעמיד ארץ שהצורך לעולם להתנהג כמשפט וברין כדי להיות קיום לעולם ולהנבואים אבל מצד רצונו הפשוט הפצו רק להטיב וזוה הרצון הוא משביע לכל חי והנה גם הכניי ע"י התורה והמצות ומעשים שהם עושים משפיעים תענוג ונחת להבורא ביה : אך כשאנו מסתכלין במעשינו הא"ך כל התענוג הבא ממעשינו להבורא ית' הוא מועט מן המועט לפי הראוי לעבוד אותו ית' בכל מיני עבודות אך שאין באפשרו בכח לפי מיעוט כחינו והשנת שכלינו אבל ברצונו הפצים מאוד לעבוד אותו בכל מה דאפשר או חשוב לפניותי הרצון הזה הטוב ומקבל תענוג מזה הרצון כי נקשר הרצון הזה ברצון הבורא ית' ונעשה ית' וזווגו להבורא ביה עם הכנסת ישראל . וזהו אכילה ותענוג דליה שאנו משביעין אותו כביכול ברצון הטוב שמאוד קמדה לבינו להשפיע לו תענוג בכל מה דאפשר ונחשב הרצון שלנו אצלו ית' כמעשה ממש כמו דכתיב רצון יריאיו יעשה הרצון נחשב לעשה ואפשר יש לכיין בזה פירוש המשנה . אנשינו איש סיכו קיבל משמעון הצדיק הוא היה אומ' אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב ע"ם לקבל פרס אלא הו כעבדים המשמשין שרא ע"ם לקבל פרס כך יש נוסחאוי במשניו וי"ל הכתוב בזה דשמעון הצדיק בא לירז אותנו דעבודת האדם יהיה כל כך שלם בלבו כנפש הפיצה להשלים עבודה כרצון אף מה שלא יכול לעשות ולעבוד בפועל ממש ישלים רצונו כמה שחושק לבו לעשות כל מאי דאפשר דהנה באמת אסור לאדם לעבוד את שמו ית' עבור תשלום נמול לקבל פרס שכר טוב בעוה"ז או בעוה"ב . ולכל זאת אנו מאמינין ויודעין זה בכיורו שהקב"ה אינו מקפח שכר כל בריה והוא משלם ועושה חסד לעושי רצונו ית' ואנו צריכין בכך רגע לטובתו ולחסרו ולהיטיב עמנו ואנו מנקשין ממנו כל הצטרכותינו כי על מי לנו להשען אם לא עליו ית' אך באמת אם עובד אותו ית' בכל לבו ורצונו הטוב אז אינו חסד לו כלל ונקשר ברצון שלו במדת כל כמ"ש באברהם וד' בירך את אברהם בכל שנתקשר במדת הצדיקים בחינת כל אשר הא' מרת הסתפקו ואז אינו נחסר לו כלל אבל אם האדם אינו עובד אותו ית' בכל לב עבודה חמה אף שמקבל שפע ממנו ית' הוא בדרך פרס מלשון חתיכה ע"ד פרס לרעב לחמ"ך אבל עבודת האדם צריך להיות כל כךעד שיהיה קשור במדה של כל וי"ש אל תהיו כעבדים כי לקבל פרס דהוא חצי דבר אלא ע"ם לקבל הכל וזה בא ע"י עבודה שלימה שהאדם נתקשר במדת כל הכוללת כל הטובות והברכות ונחזור לענינו דאכילה דלעילא הוא מה שאנו משביעין אותו ית' כביכול כתענוג ושעשועים הבא ע"י מעשינו והיה העולה למעל' מרצונו הטוב והנה יש כמה מיני חיות קדוש' העולה מעבודת האדם כי עבודת השם נחקק לכמה בחי' שונות והחיות העולה מכל ס'ן ומין עבודת הם חיות הקודש הנושאות את הכסא כי יש שעובד אותו ית' בחיות והתלהבות ולבו בוער אליו ית' זהו חיות הקודש הנקראים חיות אש ויש חיות העולה ע"י מצות מעשיות זה מכונה כשם מים ויש חיות הנעשה ע"י עבודת האדם הבא מבחי' מה ונפשם כעפר לכל תהיה ער שאמ' אברהם אבינו ע"ה ואנכי עפר ואפר ויש חיות הבא ע"י התעוררות עריון והוא בחי' רוחין קדישין המעוררין את האדם לעבודתו ית' והנה אלו החיות נושאות את הכסא כי גם באדם יש כסא שנופס רמ"ה איבריו הם כסא ומרכבה לכבודו ית' . וד' חיות הנושאים אותו הם ד' יסודות א"ר"מ"ע . וצריך האדם לחזק אלו הד' יסודות ומיתן בהם חיות כדי שיהי' בהם כח לעבוד אותו ית' ובמה אנו נותנים להם חיות ע"י האכיל' שאדם אוכל כי יש כמה מינים : דומם : צומח חי : מדבר : וכ"א משונה במזגו מחברו כי יש כמה מיני' מאכלי' אשר בהם יש התנברות יסוד האש : וזוה יסוד האויר וזוה יסוד המים ויין

לא פנינו
כבועת דמי
ר"ב חוסיוס
דמי לס
יעי שטוריה
מתן ספר
עלות מיל
לכל זול
יסוף נוקב
ועיסר ח
סיל כ
ברית המ
ככרתו י
נפס בני
רע לסגור
ס תמס
ס תמנ
ז ותמיד
סון ועש
סמקוס ב
ין לו ול
לפרנס ח
כספו חס
למ הגוי
עמיס מ
נבדו למ
ר ודע ח
יו' אך הס
ועש' אר
קור' למ
ס חסר ס
תמנמט
אלדס וי
צנו' לע
גם וקיע
כיון ש
נשמתו
סס מחר
ולכל ז
ערין ל
רלו ט
סמטור
ס' ור
סנתס
ונן :
מוק

המים או יסוד העפר כנודע להכמי המבע והרומאים : וא"כ כמה שאנו אוכלים בקדושה בזה אנו נותנין כח וחיות להיסודות הנ"ל וזהו שכתבה התורה לנו איזה מיני היות שהם מהורים וכשרות לאכילה ואיזה חיות טמאים כי יש כמה חיות אש' הם רע להאדם וזה סכינה בשם חיות ברא שהם חיות רעות . והשם ית' הבין שאלו העופות וחיות טמאות אינם מוכנים כי ישקצו את נפשותינו ע"י אכילתם דנודע מהכמי האמת טעמים על איסור אכילת אלו העופות והכחמי הממאי' וחיות הטמאות . וסידרה התורה לפנינו החיות המהורות והתיר לאכול אותם בקדושה ובכשרות לחזק את לבבינו וחיותינו לעבודתו ית' . והיש המדרש על מסוק זאת החיה אשר תאכלו ר"ל דעיקר האכילה הוא החיות מה שאנו עושים רצונו ית' ומעלים חיות ורצון טוב כנ"ל . ויש דוד לעשות רצונך אלקי חמצתי דעיקר העבודות הוא להשלים חסדך ורצונך ותורתך בתוך מעי ר"ל דכשארם סכנים למעיו מה שמותר ע"י התורה ואוכל אותם בקדושה ואנו משלמין רצונו ית' שאנו מקבלין עלינו עור מלכותו ומצוותיו ית' ע"ז אנו נותנין שביעה וחיות לעילא ונעשה יהוד למעלה : או י"ל דהיה קשה להמדרש לשון זאת החיה כמראה באצבעו וכי משה היה מראה לבני ישראל איזה מין כשר ואיזה מין טמא דהא לא מסר להם אלא סימני מהרה וטומאה ובאמת רבותינו ז"ל דרשו דהקב"ה הראה למשה כל מין אך ע"ס דרכינו הנ"ל י"ל דזה הוא סימן לאדם לידע איזה מין מהור וכשר לאכול דאדם אשר אין חסדו כי אם למלאות רצונו ולהעלות תענוג למעלה אז אינו יכול ליקרב אליו דבר איסור כי כל דבר הכשר ויש בו חיות ונקשר בשרשו אז טבעו תמיד שחושק ומתאיה להעלות ולירדק בשרשו משא"כ דבר איסור והיצונים אשר הוא נמסך מהשורש אין לו רצון כולל להיות לו עליה כי אי"א וע"כ המאכלות האסורים אשר הם מטממין לבו של האדם וע"ז נמסך האדם מרצון הבורא : ואז בודאי זה האדם שרצה להשלים רצונו ית' ובא לפניו דבר איסור או לא יוכל להתקרב אליו ואין לו רצון כלל שיאכל אותו כי זה נגד רצונו ית' ובודאי מה שהשם מוסיף לפניו ורצונו סכנים שיאכל יבטח וידע שטוב הדבר וכשר לפניו שיהיה עליה לדבר מאכל ע"י האכילה הלוו כנודע לית' . והקב"ה מוסיף לצדיקים אותן הדברים הצריכין להעלותם וא"כ התורה הוא בתוך הבני מעיים של האדם שע"י יכול להבין אם יאכל אם לאו ויש זאת החיה אשר תאכלו ר"ל אותן הדברים שחסצכם ורצינכם יהיה לאכול זאת בודאי הוא כשר ויהיה חיות נמשך ע"י אכילה זו : ויש המדרש כמאוסקמו שאמר דוד המלך ע"ה לעשות רצונך אלקי חמצתי ותורתך בתוך מעי ר"ל דכל זה שאמרנו אינו אלא באדם אשר כל סמנתו וחפצו אינו אלא להשלים רצונו ית' אז תורתו בקרבו ובתוכו ויכול להבחין בדעתו איזה יכשר לאכול אשר רצון הבורא בכך והוא ית' ויכינו להיות כל מעשינו ורצונו ותשוקתנו לעשות רצונו ית' בלב שלם אמן :

עוד שמעתי מאדמו"ר הרב על הא דאמר חז"ל ההונה את השם באותיותיו אין לו חלק לעוה"ב דהנה אסור להוכי את כתיבתו בבחי' הו"ק בבחי' אדנ"י . וזלתי לעתיד השם יקרא כתיבתו מחמת דקעת בגלות אין ניכר אלקותו ואמתת מצויקות אמיתת היותו ית' כי בגלות האמת נעלם והשקר נוכר ואין נגיש כלל אמיתתו ית' אבל אנו מזכירין אלקיתו ית' ע"י של"טתו מחמת שאנו רואין שמלכותו בכל משלה . וע"י פעולותיו ונהיו שעשה עמו ע"ז ניכר אלקותו ית' לכך כתיב ד' ימלך לעולם ועד דלעת עתה הוא מלכות באתכס"א אבל במקדש ששם היה התגלות אורו ית' והשראת הקדושה האמיתית והכנים היו מרגישין בנועם ובמתיקות של ה' מעין עוה"ב שהוא עולם אשר שם הוא מקום האמת לכך היו אחיו הכהנים סבליעין את ה'

בנעימה ר"ל בזה הנעימה שהרגישו שם במקדש שהופיע לעיני אור הנועם העליון והאמת הפשוט לכך הזכירו את השם א"כ מי שלא מרגיש זה הנועם בעוה"ב אסור להזכירו ולעתיד שיהי' נכבד ד' וראו כל בשר יחדיו לכך יקרא היבנתכתו אבל מי שהרגיש את השם באותיותיו אף שאינו מרגיש אין לו חלק לעוה"ב כנגד מדה פורעין לו שאינו מרגיש אף שם לעוה"ב והבן

פרשת אחרי

במסוק

בזאת יבוא אהרן אל הקדש כו' במדרש רבה מה שאמר דוד המע"ה ד' אורי וישעי מסי רבנן מתירוהו להאי קרא הכי ד' אורי בראש השנה . וישעי הכפורים והוא מחוסר הכנה וגם למה מכה"ק אור ליה ליוה"כ . אך י"ל עפ"י המשום דביוה"כ היו צריכים לישקצו בעצמו כמו דאמר חז"ל על שמעון הצדיק כשנכנס לקדשי הקדשים שראה זקן אי אשר הלך עמו וזה ה"י כבודו ממש ששיעו שיהי' נכנס בשלום : ויוצא בשלום . וגם ה"י אשר התורה הכהן על השעיר כל עונות בני ישראל וכתב והש"י אשר עליו הנורל ר"ל כו' ועמד ה' לפני בני ישראל וכתב והש"י צריך להיות לפני ד' ממש כי היו צריכין לסייעתא דשמי' וישעי ביוה"כ . וגם הא דקרא אורי ליה הוא משום דכתיב ליום חגיגו דהוא ר"ה הוא אתכסי' דמיהרא ויש ה"י חשבת על המוחין כי יש מסכים המכדולים בין הכנ"י להכירא ניה"ל נתן לנו דשי"ת עצה נכונה לעשות ר"ה ואנו תוקעין נש"י ומעוררין את חיותנו וכל היסודות ארמ"ע לתוך השופר כ"כ הפה היוצא מן התוקע לתוך השופר הבל של אמת . וא"כ אנו מוכיח מעשינו ונותנין אל לב א"כ שכל הדברים של וכל הרע הכל הוא כאין וזיק ואנו מעוררין הבל של אמת וסוף אותן ית' ועולה מרת הלב ייהוד עליון מן השופר העליון השמים ובוקע רקיעים ומעורר הקולות של השופר העליון האמת הרוחני וע"ז כל הרע צריך להסתלק וכל המסכים נתפס ואור שר השי"ת מתחיל להאיר על נשמות ישראל והשקטות ואין שום קשרונ כי אור מני מלך חיים חוסף עלינו וכמו שאמר הנביא והי' ה' לך לאור עולם ויש אורי בראש השנה

או י"ל

דהנה איתא בש"ס אור לארבעה עשר זמן אור חז"ל מאי אור נגהי דאיכא אור ימטא ואור ולכא"ה יסלה איך שם הכתיב אור לחשך אך דבאמת יש בחי' האור זו למעלה מזו אשר כל אחד מאיר יותר מחבירו מעלות אור ותחתון הוא חשוב לחשך נגד אור הכה"י וכו' ממנו כמו כנ"י כשהם דבוקים אליו ית' ממש בדביקות אמת מאיר להם המלך העליון האור הא"ס המבטיק ומנהיג ע"י חכ"א כל ח"ו כשהם נופלים מהדביקות זו אז נמסך אור העליון אך לכל זאת הרשימה נשאר אצלו ועדיין מאיר להם אבל א"כ אקרי חשכות נגד אור הכה"י שהוא בדביקות אור עצום והנה הפ"טן יסד בשרי כתר וישועה והכינה שהוא ית' את עצמו בהישועה שהוא עושה עם זרע ישראל זהו הכוונת ומכתיר את עצמו בזה שהוא עושה צדקה ומושיע את זרע ישראל והנה מריה עד יוה"כ עשרת ימי התשובה אשר זרע ישראל לידו דביקות ותהרת הלב בכל יום ויום עולים במעלות מעד לעולם עד יום הכפורים שאז מאיר להם עולם הנבוה ונעלם העליון וזו בא הישועה לישראל ויש אורי בריה שאז מאיר אור העליון של א"ס להאיר לישראל ע"י שהם ממתיקין עצמן ומדבקים א"ע לאביהם שבשמים ואז מאיר להם האור הא"ה וזה בכל יום ויום ויהי' עד יום הכפורים בחי' כתיב ישועה וישעי ביוה"כ ויש בואת יבא אהרן אל הקדש שהוא לנכה ר"ל כשאדם מסתכל על הנכה והרומא שלמעלה כנגדו כשה כתיב עיניך לנכה יביטו ויעתר יצחק לנכה כשאדם